

2003
Nr 4

Äärikuu

Markuse
punnonu

Laudamuusik
Johannese
heinalised

Olivia ja
maailma naba
jänesed
aia taga

ISSN 0134-2266

ANDRUS NORAK

Hundi jäljed

HUNT, NÄE, JÄTAB LUMME JÄLGI,
KÕHT TAL TÜHI, LAUSA NÄLGIB.
MINA LÄHEN MÕÖDA JÄLGI,
METSAS HUNDI JÄLGI JÄLGIN.

LÄHEN, TUNNEN, ET MA SINNA,
KUS ON HUNT, EI JULGE MINNA.
VÕSAVILLEMIT EI HÜÜA,
HUNTI KINNI MA EI PÜÜA.

ENDA JUURDE MA EI KUTSU
SEDA HIRMSAT METSAKUTSUT.
MINUST JÄÄB TA METSA MAHA,
KRIIMSILM KURI, SUUR JA PAHA.

MINA HUNTI KÜLL EI HÜÜA,
LAS TA OTSIB METSAS SÜÜA.
OLGU RASVANE TA RIND,
SÕOGU, AINULT MITTE MIND

ANDRUS NORAK

Seisukoht

KUI MA SEISAN ÜHEL KOHAL,
SIIS MA OLEN SEISUKOHAL.
KUI MU OLEK SEAL ON PIKK,
SIIS MA OLEN KOHALIK.

KUI MUL SEISUKOHTA POLE,
SIIS ON KOHATU MU OLEK.
VÄLJA PAISTAN TEISTE SEAST,
HÄBENE VÕI SILMAD PEAST.

OLLA MITME KOHA PEAL
KORRAGA EI OLE HEA.
MINGU MÕÖDA SUST SEE OHT,
VÕTA SELGE SEISUKOHT.

ANDRUS NORAK

Hea tegemisest

KUI MA RÄÄGIN EMAKEELES
ON MUL EMA HEADUS MEELES.
OMA EMAKEELEGA,
HEAD TEEN HEA MEELEGA.

HEAD KA TEGUDEGA TEEN,
MITMEL MUULGI VIISIL VEEL.
LOODAN, ET KA SINA TEAD,
ET NII HEA ON TEHA HEAD.

VAHEL SIISKI TEEN KA PAHA,
EHKKI PAHA MA EI TAHA.
PAHA TEGEMA MA HAKKAN
ALATI VAID KOGEMATA.

ÄRA MIND SA AJA SEGI
PAHAGA, KES PAHA TEGI.
LOODAN, ET SA MEELES PEAD,
ET MA TAHAN ÜKSNES HEAD.

Talveaeg ja suveaeg

ANDRUS NORAK

ELASIME TALVEAJAS,
OMA SOOJAS TALVEMAJAS.
AGA TALVEKORTERIS
LIIGA PALAVAKS LÄKS VIST.

PIMEDAKS LÄKS LIIGA VARA.
PIMEDAS EI JULGE ARAD
ENAM ÜLDSE ÕUE MINNA
OMA PIMEDASSE LINNA.

OLEME NÜÜD SUVEAJAS,
ÕUES – VÄLJAS OMA MAJAST.
VEEL EI OLE SUVEMAJAS
EHKKI JUBA SUVEAJAS.

VARSTI - KOOLIVAHEAJAL –
OLEME ME SUVEMAJAS.
SUVEMAJJA – MIS ON MAAL –
KOHE LÄHEN NAGU SAAN.

Sõbranna Anna

ANDRUS NORAK

TEA, ET MINU SÕBER ANNA
ON MU PARIMAKS SÕBRANNAKS.
ELAB PAIDE LIGI ANNAS,
MINA ELAN VALGERANNAS.

MA KÄIN SUVEL TIHTI RANNAS,
KAHJUKS RANNAS EI KÄI ANNA.
ERINEVALT VALGERANNAST
RANDA LIHTSALT POLE ANNAS.

SUVEL PIKKI PÄEVI TA
TÖÖTAB EGA PÄEVITA.
ANNAS LÄHEB SUJUVALT,
KAHJUKS EI SAA UJUDA.

MINA KUTSUN KÜLLA ANNA,
KOHTUME SIIS VALGERANNAS.
SUVEL, KUI ON KAUA VALGE,
TEINETEIST NÄEB PALGEST PALGE.

VALGE RAND ON VALGERANNAS,
VALGE MINUL ON JA ANNAL.
HEA ON RÕÖMSA TUJUGA
VALGERANNAS UJUDA.

ANDRUS NORAK

Piirivalvur

PIIRIVALVUR SEISAB PIIRIL.
TA EI LÄHE ÜLE PIIRI.
PIIRIVALVUR, SEDA TEAN,
VÄGA HÄSTI PIIRI PEAB.
PIIRI PEAL TA VAATAB PASSI,
TEISISÖNU, LIHTSALT PASSIB.

Illustreerinud VIIVE NOOR

Ema vaatas üksisilmi raamatusse, tema pilk oli kusagil kaugel, raamatulehtede vahel, täherägastiku sees. Oliviale tundus, et ema ei olegi päriselt siin, ta läks ema juurde ja pani pea talle sülele. Ema võpatas, siis paitas ta tütre pead. See paitus oli hajameelne, kellegi teise paitatud. Olivia ohkas. Ema keeras raamatus lehekülge ja luges edasi. Pead ta enam ei paitanud, pani käe niisama Olivia laubale. Olivia ohkas uuesti. Ei midagi. Ema käsi ei teinud väiksematki liigutust. Olivia ohkas veel. Ema ütles:

"Ooke, kallid, koori endale üks banaan." Aga see ei olnud pärisema, kes nii ütles. Selle ema hääli oli kaugel ja väga leebe, liiga leebe. Olivia tõstis pea ja vaatas ema tähelepanelikult. Ema luges. Oliviale tundus, nagu oleks ema üks hiigelsuur kala, kuldkala vist, kes on küll sinu lähedal, aga elab omaette akvaariumis ja on igavesti kättesaamatu. "Kas kalad oskavad rääkida?" küsis ta.

"Ei, meiega mitte," vastas ema ja pööras lehte.

"Imelik," ütles Olivia, "sina ju räägid."

"Jajah," tuli ema poolt, ja jälle vaikus. Siis raamatulehe pööramine.

Olivia võttis vaagnalt banaani, kooris selle poolenisti ära ja tõi emale: "Palun!"

"Ma ei taha, aitäh. Söö ise ja püüa endale ometi mingi tegevus leida. Ma kohe lõpetan, siis jätkame," vastas ema, ärritus hääles.

See ärritus rahustas Oliviat – ikkagi on see kuju seal diivanil tema ema! Polegi kala! Ta hüppas emale sülele. Ema sai väga pahaseks, tõusis püsti ja läks vannituppa ning keeras ukse seestpoolt lukku. Raamatu võttis kaasa. Olivia hakkas üürates nutma. Isa tuli teisest toast ja ütles:

"Lase ometi emal lugeda! Tal on vaja eksamiks valmistuda. Kogu aeg ei pea kõik vaid sinuga tegelema. Sina ei ole siin mingi maailma naba! Ei sa ole!" Ütles ja läks oma töötuppa tagasi.

"Ah, et ei olegi maailma naba...?" jäi Olivia vaikseks. Ta hakkas banaani sööma ja mõtles edasi:

"Kes siis maailma naba on? Kas ema? No ei, pigem isa? Või hoopis vanaema? Või tädi Jevgenia naaberkorterist? Äkki on postiljon maailma naba? Igal juhul ei ole maailma naba Marten, ka Anna ei saa see olla. Võibolla siiski on tema ise maailma naba ja isa lihtsalt ei tea?"

Olivia läks peegli ette ja vaatas ennast: on ta naba moodi? Kohe üldse ei ole, tõesti, isal on õigus! Ta lõpetas oma banaani ja hakkas klotsidega mängima. Varsti tuli ka ema vannitoast välja ja hakkas lauluviisi ümisedes lõunat tegema. Siis tuli söömine, siis päevauni, siis pikk ja ilus õhtu ja siis – vann! Ema hõõrus Olivia seebiga sisse, ise muudkui jutustades, vahust ja veest ja piparmünditeest ja kust mida pesta tuleb. Jõudis naba juurde ja ütles:

"Ja naba saab meil ka kenasti puhtaks!"

"Naba?!" hüüdis Olivia. "Muidugi naba! Isaaaa! Maailma naba on avastatud! Ema peseb selle kohe puhtaks!"

Olivia ja maailma naba

KERTTU SOANS

Suvepalavus

JUHANI PÜTTSEPP

Johannes on kunstnik, kes elab ühes suures linnas. Võibolla on see Pariis, võibolla ka mitte. Tema korter asub igatahes kolmekordses majas kõige ülemisel korrusel ja kui Johannese ateljee aknast alla vaadata, avaneb vaade bulvarile.

Johannes pole kuigi edukas ega rikas. Kuid mõni inimene on ütelnud, et Johannese piltides on hinge. Võibolla seepärast juhtuvadki tema maalidega kummalised lood.

Johannese ateljee aknad seisavad nii pärani kui saab – väljas püsib südasuvi, on lämmatavalt palav.

Kunstnik Johannes maalib pilti heinalistest. Kümme noort meest töötab vikatitega heinakaarel. Maalil tundub olevat vähemalt sama palav kui väljas. Päike lõõskab ja mehed higistavad.

Johannes ei suuda enam, palavus muutub väljakannatamatuks, sellise ilmaga tundub nagu

patt toas viibida.

Korruga kuuleb kunstnik end tänavalt hüütavat – ta jookseb akna juurde ja vaatab alla. Tänaval seisab Johannese pruut lillelises suvekleidis ja viipab talle. Sellisele kutsele ei saa vastamata jätta, Johannes tormab ülepeakaela toast välja.

Kunstniku lahkudes viskavad heinalised pildil vikatid kohe käest, lõpetavad töö ja pühivad särigivarrukatega nägudelt higi. Nad vajaksid jahutust – vett joogiks ja kosutavaks supluseks, kuid ei seda ega teist pole Johannes pildile maalitud. Hädaga kargavad heinalised pildist välja, ateljeesse.

Nurgas seisab Johannese veepang, see on kohvitassikõrguste meeste jaoks üpris kogukas, kuid ühisel jõul lükkavad kümme heinalist pange ümber. Põrandale tekib röömus järv, kust saab juua ja kus saab supelda – kuni kojast kostab kunstnik Johannese samme.

Värskendust saanud heinalised hüppavad pilti tagasi, haaravad vikatid ja asuvad innukalt tööle.

Kunstnik astub ateljeesse, tahab enne maalima hakkamist juua, kuid leiab põrandalt vaid tühja ümberkukkunud veepange.

Ohates astub janune kunstnik maali juurde ja pintseldab sellele väikese järvesilma helesinise selge veega.

Punnonu

KALJU SABER

See uskumatu lugu, et Markusel on veel sündimata onu, sai alguse päevast, mil Markuse noorepoolne vanaema hakkas järsku soolast tahtma. Näiteks heeringasaba. Nüüd teadsid kõik pereliikmed juba mitu kuud, Markus ka, mis vanaemaga lahti. See onu pidi varsti ära sündima. Ja siis ta sündiski. Ühel ilusal sügiskuu päeval pärast Markuse lõunauinakut.

Muidugi sünnivad ka onud sünnitusmajas.

"Teadsa, mulle sündis onu!" kuulutas Markus kohe oma parimale sõbrale lasteaias.

"Ei või olla," kostis Simar asja üle kaaludes. "Sa ajad tõega midagi sassi. Onud sünnivad palju aega enne meid. Oled sa päris kindel, et ta ikka s i n u onu on?"

"Nii nad räägivad," ohkas Markus. "Kui ta on vanaema titt, siis on ta minu emme väikevend, onu mis onu."

"Siis on ta üks punnonu," leidis Simar. "Minu onu on suur ja tugev, habe ees. Ja tal on ammu kaks põnni."

Markus nohises ning oli Simari peale üsna solvunud. Tegelikult oleks ta ju tahtnud kangesti väikevenda, päris enda väikevenda kohe. Aga paisis, et tal tuleb leppida selle, noh...punnonukesega.

Kui Markus ema ja isaga sünnitusmajja vanaema õnnitlema läks, oli tema noorepoolne vanaema hirmus nooreks saanud. Vanaema oli õnnelikum kui kunagi varem ja ütles, et tal on nüüd teine elu. Nagu mõnes eludega mängus. Vanaemal oli ka teine vanaisa – see lõbus vuntsidega Valdur, kõva tehnikamees, kes vuntsis haruldasi antiikautosid. Markuski oli saanud 1920. aasta Fordi roolis istuda. Aga mis puutub see siia? Markus arvas ikka, vähemalt selle päevani, et vanaema Kadi on ainult temaga õnnelik.

"Kena onu küll, ei anna isegi Karlssoni mõõtu välja," nohises Markus lillekimbu tagant vigisevat tittle piiludes. "Va punnonu!"

"Markus..." noomis ema.

"Ega mina, Simar ütles, et sellised olla punnonud," varjas Markus pettumust ja ehk kadedustki. "Tema suur onu kannab teda kukil ja meisterdab männikoorest paate, mida saab meres ujutada."

"Nojah, sinul on siis suisa vastupidi," naeris isa. "Sina hakkad meil oma onu kukil kandma ja talle suvel koorepaate voolima."

Markus andis lilled vanaema Kadile ja vanaema kallistas teda tänades. Kõik paistis endistviisi lahe olevat. Ning vanaema Kadi sosistas Markusele kõrva sisse nagu vanasti: "Ära muretse, päkapikk, ma jään alati sinu vanaemaks ja küllap saad sa ka venna või õe. Tead, omavahel öeldes, mõned vanaemad õitsevad vahel teist korda. Nagu õunapuud või kirsid soojal sügisel."

"See on vist haruldane," leidis Markus.

"On küll," kinnitas vanaema Kadi tõsiselt. "Isegi väga haruldane." Ja võttis seepeale Markuse punnonu, oma beebi, punase nagu peedi, õrnalt käte peale.

"Saa tuttavaks – sinu onu Kaarel," ütles noor vanaema Kadi pooleldi ametlikult, pooleldi lõbusalt luksudes.

Sellest hetkest armus Markus oma punnonusse. Vanaema ei läinud kaotsi, lisaks sai ta veel väikese onu. Vähemalt seniks, kuni päris väikevenda pole.

Markusel oli edaspidi palju tegemist. Ta ei jõudnud kuidagi ära oodata, millal võib väikest onu kukil kanda ja talle mere ääres koorest paati meisterdada. Aga esiotsa tuli tihti mähkmeid vahetada, liivavormidest kooke teha ning väikesele onule palju putru sisse laadida.

"Kuhu sa kogu aeg kaod?" nõudsid mängukaaslased.

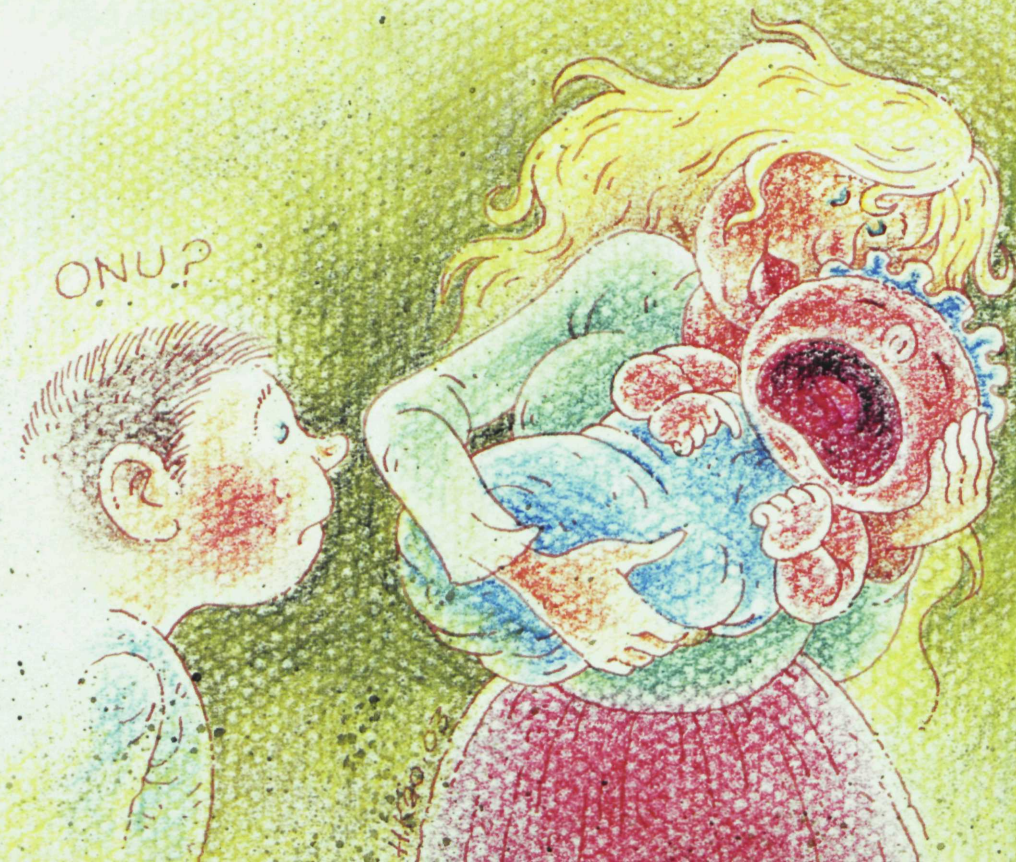
"Käin vahepeal onule lusikaga mannaputru söötmas," tunnistas Markus.

Seepeale tahtsid kõik rannalapsed temaga kaasa tulla, et ise väikesele onule lusikaga mannaputru sööta.

"Kust nii väikseid ja armsaid onusid saab?" tahtis nii mõnigi sõber teada.

Aga see polnud enam Markuse asi seletada.

"Eks küsige oma vanaemade käest!" viskas ta tähtsalt.

JÜRI RANT Koolivaheajal

"Amuuh!" kostis laudanurgast tume pasunahääl, kui vana Märt raske ukse lahti tõmbas. Ja siis kohe uuesti, veidi heledamalt: "Amuuh! Amuuh!"

"Näed nüüd, miks ma Maasikut hakkasin Muusikuks kutsuma," ütles vana Märt. "Jüstku koorijuht teine. Kas tabasid ära, mis hääled ta meile kätte andis?"

Miks noor Märt ei tabanud – teist aastat pois-tekoori poiss.

"Kolmkõla!" pahvatas poiss Märt. "Tõsijutt! Kas ta alati niimoodi tervitab?"

"Vahest paneb ikka ülemiste nootidega mööda kah," muheles vana Märt. "Aga kellega seda ei juhtu."

Noor Märt uudistas ümbrust. Palkseinad, kaks väikest ämblikuvõrkudes aknakest, nurgas kolmel jalal seisev veider puust kast. Maasiku-

Muusiku lõakett oli selle juures seina küljes.

"Taadu, kas me tulime piima võtma?"

"Lüpsma, öeldakse selle piimavõtmise kohta. Ei, ma lüpsin Muusiku siis ära, kui sina veel magasid. Me tulime talle magustoitu andma. Ja sind temaga tuttavaks tegema."

Magustoit – suve järgi lõhnav ristikkehin oli kõrvalruumis virnas. Kaks meest võtsid sealt pahmaka.

"Kas viskame talle nina ette?" tahtis poiss Märt teada.

"Paneme talle söime, siis ei talla ta kõrsi sõnikusse."

See kolme jalaga kast on siis söim, taipas poiss Märt ja langetas oma sületäie esimesena.

"Kas ma Muusikule pai võin teha?"

"Võid, võid. Aga paita, näe, selle riistapuuga," ulatas vana Märt poisile aknaorvas olnud

kraabitsa, "siis on Muusikul eriti hea meel." "Muusik, Muusik," silus poiss Märt lehma kaela ja külgi. "Pai loom, ilus loom, mõnus loom..." Muusik muhtas vastuseks ja ahmis ristikut. "Pista, söber," rääkis vana Märt piimalooma sarvede vahelt sügades. "Kupata aga kõik kähku eesmakku, eks pärast ole aega küll kosti suhu tagasi kutsuda ja pudiks teha."

Poiss Märt oli kuulama jäänud.

"Taadu, kuule, taadu, kas Muusik närib heina alles pärast kõhtusöömist peeneks?"

"Tõsi mis tõsi. Selle närimise nimi on mäletsemine."

"Aga kuidas ta need heinakõrred kõhust tagasi suhu saab?"

"Seda küsi Muusiku käest. See on tema saladus."

Ei hakanud poiss Märt lehmalt selgitust küsima. Märt arvas ise:

"Tal peab kõhus või kurgus midagi pumba moodi olema."

Muusik noogutas nõusolevalt peaga ja jätkas ristiku ahmimist.

"Pista, söber," jätkas ka vana Märt endist juttu.

"Pane kõik kähku eesmakku, siis mäletsemiseks tagasi suhu, siis peen pudi võrk-mikku, sealt edasi kiidekasse ja lõpuks libemakku."

Linnapoiss Märt kuulas, suu lahti.

"Taadu, kas Muusik ise ei tea, mis teed ta toit peab käima?"

"Küll ta teab."

"Miks sa siis talle räägid?"

"Vanaisa kissitas silmi."

"Aga mis sa ise arvad?"

Pojapoja suu tõmbus kavalaks kriipsuks.

"Sa räägid selleks, et mulle meelde jääks. Et mina teada saaks."

Tagasi toa poole minnes oli poiss Märt endiselt kavala näoga. Ta mõtles oma mõtteid. Toas sai ka vana Märt nendest aimu.

"Taadu, mis sa arvad, kas minu pinginaaber Priit teab, et lehm neelab enne söögi alla ja alles hiljem hakkab seda närima...eee...mäletsema?"

Ei jõudnud vana Märt vastata. Poiss Märt vastas ise:

"Ta ei tea sedagi, et lehmalt sarved ja saba on!"

Illustreerinud HENNO KÄO

VALTER KRUUT Ametite vahetus

Nagu teada, on kuum kodukohaks palav troopika. Kõva külm on aga elupaigaks valinud tema tervisele sobiva pakaselise Arktika. Ja kuuldavasti on mõlemad oma elupaigaga vägagi rahul.

Kord aga said külm ja kuum juhuslikult kokku parasvöötmes ja kukkusid sealsamas võidu suurustama, milliseid vägitegusid kumbki on korda saatnud ja kui kõvad töömehed nad on.

Külm lükkas kõrviku kuklasse ja päästis puhkides kasukanööbid lahti ning hõlmad valla. Kuuma lähedus hakkas talle kohe ebameeldivalt mõjuma. Tema jutust sai kuum teada pakase vägitegudest: viljatuks muudetud õunapuud, karmi jäävangi aheldatud laevad, lumetormides surnuks külmetatud inimesed.

Siis läks jutujärg kuumale kätte. Rääkides värises ta paljas ülakeha tublisti. Läheduses seisis ju külma õhkuv jutukaaslane. Ega kuumagi elutöö külma omast väiksema kaaluga olnud: palavusest kõrbenud viljasaagid, isesüttimise tõttu mahapõlenud metsad, kuumarabandused ja nahapõletused.

Jutud puhutud, otsustasid mõlemad sealsamas nalja pärast oma tööd ja tegemised ära vahetada, et vaadata, mis siis juhtub. Ühes köögis oli pereema just suure hulga moosipirukaid valmis saanud ja pani neid parajasti praeahju küpsema. Märkamatult lipsas ka külm sinna sisse. Esiolgu ajas küll higistama, aga edaspidi muutus olukord talutavamaks, pärast isegi mõnusaks.

Kuum omakorda kasutas juhust, et salaja külmkappi pugeda. Algul tuli tal küll külma käes lausa lõdiseda, aga kord-korralt läks aina paremaks. Siis hakkas aga ninasõõrmeid ärritama mingi halb lõhn, mis järjest tugevamaks ja vastikumaks muutus ning lausa lämmatama kippus. Viimases hädas hakkas kuum appi karjuma ja täie jõuga külmi uksesse põrutama, et kuidagi eluga välja saada.

Seda prõmmimist perenaine kuuliski. Kui ta imestades ukse avas ja nägi, et toiduvarud roiskunud, sai kuum kuumale keretäie ning komberdas valusate liikmetega troopikasse tagasi.

Kergem saatus polnud ka külmal. Kui memm jäätunud ja üleni härmas moosipirukad praeahjust välja oli võtnud, sai ka külm oma ärateenitud nahatäie. Lonkava jalaga hakkas ta tagasi põhjanaba poole liipama.

Iga kingsepp jäägu ikka oma liistude juurde – sellisele hüvale arusaamisele jõudsid lõpuks mõlemad, üks troopikas, teine Arktikas. Tänapäevaks on mõlemad jälle täie tervise juures ja täidavad mõnuga oma tööülesandeid.

Siililegi selge

HENNO KÄO

On ju siililegi selge, et kui võsast kostab norskamist, siis magab seal keegi. Pole vist vaja seletadagi, miks ta magab. Keegi ju ei maga lihtsalt niisama. Magatakse ikka sellepärast, et ollakse unine. Võib-olla paistab mõnele imelik, et magatakse võsas. Et ei magata magamistoas oma voodis. Aga äkki sellel, kes magab võsas, polegi magamistuba. Või on ta oma voodi võssa lohistanud. Sest talle lihtsalt meeldib võsas magada. Mine tea, ehk on tal sääli koguni telk. Võsa on tihe, telk siia ei paista. Ja on ju siililegi selge, et telgis on mõnus magada. Täispuhutaval madratsil. Leidub muidugi karastunud tüüpe, kellele pole mingit telki tarviski. Madratsist rääkimata. Kui ikka tahtmine magada, magatakse ka lageda taeva all. Ja

häda pole midagi. Tegelikult ei saa me olla kindlad, et norskaja on üldse inimene. See võib ju olla kes tahes. Näiteks põder. Või karu. Vaevalt küll, et jänes. Ja on vist siililegi selge, et see ei saa olla ka siil. Kuid pole ju teada, kas loomad üldse norskavadki. Võib-olla norskavad ainult inimesed. Ja needki mitte kõik. Oled sa kuulnud karu või põtra norskamas? Mina küll ei ole. Hunti ega ilvest samuti mitte. Noh, aga miks ei võiks see olla hoopis tulnukas? Pikk tee ja kaugel tulemine võib ju tulnukagi ära väsitada. Siis peab tulnukas end korralikult välja puhkama. Et varsti reipalt minema hakata. Sest ega siis tulnukaski saa kogu aeg ainult tulla. Varem või hiljem peab ta ka minema. Sinna, kust ta on tulnud. Või hoopis kuhugi mujale.

Aga kes ütleb, et võsas üldse keegi norskab? Mina igatahes küll mitte. Minu meelest ei ütelnud ka sina. Noh, kui keegi ei ütelnud ja võsas ei norsata, on ju siililegi selge, et võime selle jutu lõpetada.

HENNO KÄO

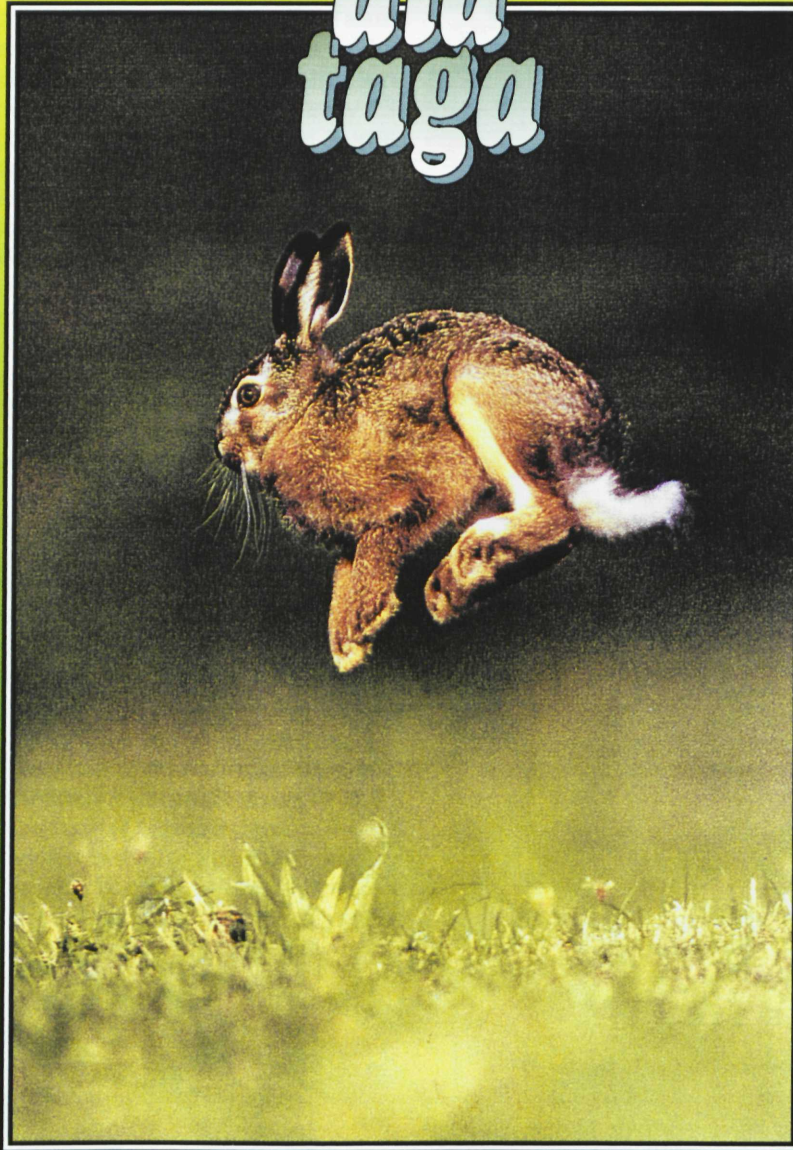
Puu otsas

No mina olin küll puu otsas, kui see pauk käis. Lihtsalt olin ja kõik. Elame ju vabal maal. Igaüks võib olla seal, kus vähegi tahab. Ja mina tahtsin olla just puu otsas. Et mis ma seal tegin? Loomulikult hoidsin kõvasti puust kinni. Ega puu otsas saagi suurt muud teha. Kui hakata puu otsas midagi muud tegema, näiteks tantsima või tiritamme kasvatama, võib ju alla kukkuda. Ah et mis puu see oli? On sel mingit tähtsust? Ja ega ma täpselt mäletagi. Igatahes ei olnud see riidepuu. See ei olnud vist ka mõõdupuu ega küttepuu. Aga mingi puu oli see kindlasti. Ja kui ma sealt otsast viimaks alla sain, oli pauk juba ära käinud. Sellest on muidugi kahju. Ka mina oleksin ju tahtnud näha, kuidas see pauk ikkagi käib. Kas inimese moodi, kahel jalal. Või kuidagi teisiti. Tead, mis – järgmine kord võiksid mulle varakult öelda, kui pauk jälle käima mõtleb hakata! Siis ma tuleksin õigeks ajaks puu otsast alla. Või ei lähekski üldse puu otsa, vaid ootaksin paugu ära. Eriti põnev oleks näha, kui uhke sammuga käib aupauk.

Illustreerinud PRIIT REA

Jänessed aia taga

Mets piirab meie maja kolmest küljest ja ulatub kahest küljest akende alla. Läänekaarde jääb siiski väike, poole jalgpalliplatsi suurune lagendik. Heina ei niideta seal enam ammu. Südasuveks tõusevad oblikaladvad, kasteheinakõrred ja kellukatepuhmad üle põlve.

Ühel juulikuupäeval sattusime lastega läbi rohutihniku teed murdes kolmele pisikesele jänesepojale. Pisikesed pruunikashallid mügarad kükitasid teineteise kõrval tillukeses maapinnalohus, hästi varjatud mullusest kuluvaibast.

Kas sa näe, missuguse paiga oli vana-jännes valinud oma lastele! Lausa inimeste külje all, aia taga, milles pealegi suur koer haukumas! Kas metsas oli varjulisi pöösaaluseid vähe? Missugune rumal jäneseemamma!

Aga kui järele mõelda? Tallamata rohu põhjal võis jännes taibata, et inimesed sellel lagedal lapil ei liigu. Koer aiast välja ei saanud. Haukus mis ta haukus, sellest võis kõvasti kasu olla. Kas läheb rebane koera lähedusse kolama? Mamma jännes võis sellele küsimusele vastust teada.

Pojad olid äsja sündinud, kõige enam päeva või paarised. Nii väike poeg sõltub täiesti emapiimast. 12 päeva peab jänesepoeg seda saama. Tähendab, emme peab õige pea neid toitma tulema.

Ega ta vist suisa valgel ajal ei tule, niisiis seadsin end päikese loojangu ajal akna alla kardina varju. Aga piimatooja tulekut ma ei märganud. Kas ta hiilis kohale, kõht vastu maad? Ära läks ta igatahes jänese kombel. Paari võimsa hüppega oli kadunud.

Pojad jäid rohulagendikule nädalapäevadeks. Kasvasid kiiresti, peitsid end järjest osavamalt. Hiljem sain teada, et koos kükitavad nad ainult paar esimest päeva. Pärast seda hoitakse õdedest-vendadest parasjagu kaugemale. Aga kui kätte jõuab õhtu, tuleb igaüks oma rada mööda

Vaata siis! Oleks ma seda teadnud, oleksin tollal kuue nädala pärast meie aiatagust hoolega uurinud. Aga siis oli juba seeneaeg, ja kes enam rohupadrikus sumas.

sünnipaika tagasi. Koos jäädakse siis ema ootama. Oodata pole kaua, kümnekond minutit, nii täpselt teavad pojad ette ema ilmumist. Samuti nagu nad teavad, et imemisega on kiire-kiire. Juba on ema jälle kadunud ja pojad lähevad jälle lahku. Nii on neil suurem võimalus ellu jääda.

Meile hästi tuttava halljänese elu pole pikk, kui hästi läheb, siis neli aastat. Igal aastal toob jäneseema ilmale kolm-neli pesakonda. Ei ole tema elus ootamist. Kui ta pisikesi imetamas käib, on tihti juba uued pojad kõhus kasvamas. Kui palju neid korraga sünnib? Kaugeltki mitte nii palju, kui ohutult puuris kükitaval küülikul. Kaks-kolm, vahel ka neli. Ja esimesed nädalad tunneb jäneseema muret nende kõigi pärast.

Veider küll, jänest peetakse õige araks loomaks. Meie muinasjuttudes on jännes ikka argpüks. Ju siis polnud nähtud, kuidas haavikuemand kokkumatult poegadele appi sööstab, kui need hädakisa kuuldavale toovad. Rebast tõrjuda ta loomulikult ei ürita, jõud oleks liiga ebavõrdsed, kuid seda on nähtud, kuidas emajännes poegi kaitstes surmapõlglikult kärpi ja ronka ründab.

Aga pöördume nüüd tagasi aiataguse rohumaailma juurde. Hulga aastaid hiljem juhtusin lugema ühte uurimistööd, kus oli juttu jäneste poegimisest. Oli tähele pandud, kuidas jäneseema tulevastele poegadele peidupaika valib. Enne õiget aega käib ta mitu korda vaatamas, kuidas asjalood on. Et ega rebast pole ümbruskonnas hulkumas ega vareseid-harakaid lähedaste puude ladvus passimas. Oli sedagi tähele pandud, et kui poegade imetamisaeg õnnelikult läbi saab (12 päeva!), tuleb jäneseema järgmisel korral sinnasamasse poegima.

JAAN RANNAP

Kuidas jänes endale
lühikese saba ja pikad
kõrvad sai

Jänes oli juba vanal ajal väga arg loom. Ta kartis kõiki teisi metsaelanikke. Vanasti oli jänesel pikk kohev saba ja lühikesed kõrvad. Hunt armastas jänest kiusata ja sabast kiskuda. Kord, kui jänes põõsa all magas, hiilis hunt talle ligi ja haaras sabast nii õnnetult, et see jäi talle pihku. Jänes ärkas üles ja nägi, et ilusast sabast on järel väike sabatops. Hunt püüdis jänest tabada ja haaras teda kõrvadest. Kõrvad venisid pikaks, kuid jänes rebis end ikkagi hundi käest lahti ja jooksis minema. Sellest päevast ongi jänesel pikad kõrvad, millega kuuleb paremini, ja sabatutt, mis ei sega kiiresti jooksmast.

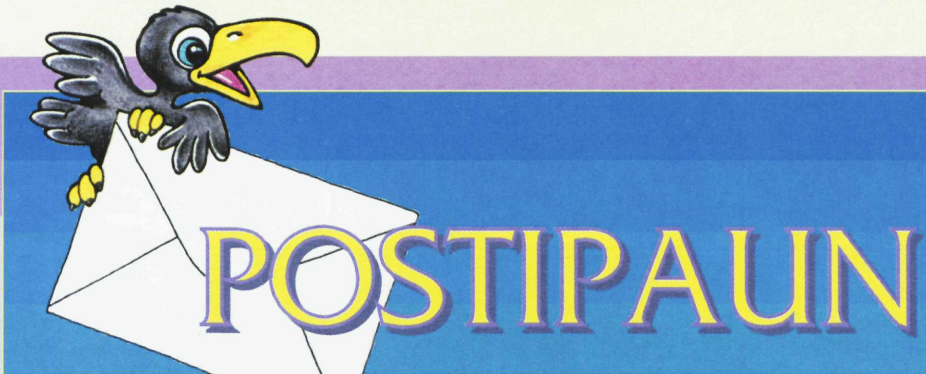
Mihkel Koit
Kolga Keskkooli III kl

Kass ja hiir

Kord said kokku kass ja hiir. Hiir kiitles: "Sul ei ole nii teravaid hambaid kui mul!"

KRISTJAN VENNO 6a

"On küll," vastas kass. "No eks vaatame," ei jätnud hiir jonnii.

Loomad läksid pappkasti juurde ja otsustasid seda võidu närida. "Teeme nii, et sina närid ülemist serva ja mina alumist serva," kauples hiir. "Olgu," oli kass nõus. Ja nii nad närisid kuni hiir küsis: "Kaugel sa juba oled?" ja vaatas üles. "Päris kaugel," muigas kass ja nad närisid edasi. Äkki hakkas kassil ila tilkuma ja see tilkus hiirele pähe. "Ära sülitä!" nähvas hiir. "Mama ei sü-sülita!" Närisid jälle edasi, kuni kass hiire ära söi. Vaat mis juhtub uhkustajaga!

Johanna Talihärm
Kolga Keskkooli III kl

Hall hundikutsikas

Hall hundikutsikas haukus hommikul. Harakas hõikas: "Hei, hundikutsikas! Hakkame hullama!" Hundikutsikas hõõrus halle hundikäppi, hüüatas: "Hakkame homme!" Hea hernehirmutis hoiatas: "Homme heinamaa hallane, heinakõrs härmane, hakkame hoopis hiiri hirmutama. Hiired hiilivad heinaküünis." Hundikutsikas hüüdis: "Hästi! Heinaküünis hea hiiresaak!" Harakas hõikas: "Hea, hiired, hiired, hi-hi-hii!" Hiirejutt huvitas hundikutsikat. Hõrgutav hommikusöök hakkas harakatki huvitama. Hei hopst, hiirejahile!

Katrin Noormägi
Imavere Põhikooli IV kl

Ninad märjad, ilmad külmad

Ilmad on meil väljas külmad, laste ninad aga märjad. Ema sahnris moose hoiab, lapsi koju sööma hüüab. Eks see talv on kätte jõudnud, paat on kaldale nüüd sõudnud.

Kristiina Laht
Elva Gümnaasiumi II kl

Kass Oggy seiklused

Pliidi ääres istusid kuus kassi. Äkitselt tahtis üks neist õue minna ja ma lasin ta välja. Siin algavadki isase kassi Oggy seiklused.

Kõigepealt tahtis ta minna kuuri ja vaadata, kus magada saab. Siiski peibutas miski teda üle tee metsa. Kui Oggy oli üle tee, nägi ta kahte suurt kõutsi. Need kutsusid teda endaga kaasa. Oggy läks. Siis vedasid kõutsid ta ühte majja. Seal nägi Oggy hiigelsuurt kassi. See oli kasside kuningas. Ta ütles: "Oggy, sa pole kassina käitunud. Mitu hiirt sa sel nädalal kinni oled püüdnud?" Oggy vastas aralt: "Mitte ühtegi." Siis hüüdis kassikuningas: "Viige ta kongi!" Õnneks pääses Oggy jooksu. Siiski tõmbas üks valvurkass talle küüntega pepusse suure haava. Kui Oggy oli majast väljas, tõmbas ta veidi hinge. Äkki seisis tema ees suur metssiga. Oggy pitis punuma, metssiga tihedalt kannul.

Oggy ei taibanud, et ta jookseb aina sügavamale metsa. Kui metssiga oli maha jäänud, hakkas Oggy koduteed otsima. Lõpuks nägi ta maanteed ja jooksis selle poole. Kui ta arvas, et tema hädad on lõppenud, eksis ta suuresti. Tema poole tuli suur koer. Koer hirmutas Oggy kaugele naaberkülla. Koju jõudis Oggy alles esmaspäeva hommikul. Kui ta tuppa tuli, küsisin talt, mis juhtus. Ta rääkis mulle oma seiklustest. Teie juba lugesite neid. Kuid üks on kindel: sellest ajast peale hakkas Oggy korralikult hiiri püüdma.

Liina Tarvis
Muhu Põhikooli II kl

Minu kutsu

Mul on sõber, tal on nimeks Roi, ära arva, et ta on ihuskoi. Nii kui mind ta märkab, ta saba ellu ärkab. Kiirel sammul juurde tõttab, käpa pihku surub, ise pai nurub. Kõhu ette paisutab, oma konti kaisutab. Sealt ta tahab sügamist, vahel ka kammiga sugemist. Kui poeb aeda võõras Muri, siis on meie Roi ka kuri. Koolis käinud ta ei ole, kuid mul kahju sellest pole. Ta pole üldse kole, hoopis on väga tore.

Maarja-Liisa Mahla Randverest.

KRISTJAN VENNO 6a

POSTKONTOR- IGAÜHELE VAJALIK

Eesti Postil on 549 postiasutust, millest asub maal 438. On peapostkontorid, postkontorid ja postipunktid. Kõik ikka selleks, et inimesi paremini teenindada. Ja osutatakse neis kokku üle 60 teenuse.

Teenustest on kõigile teada ajalehtede ja ajakirjade kojutamine ja ka tellimine. Sa soovid näiteks tellida Tähekest? Palun, tule ja tee seda postkontoris. Kõik teavad muidugi ka seda, et kirjade kättetoimetamine ja saatmine ükskõik kuhu maailmas on postitöötajate töö. Teie vanematel tuleb sageli maksta erinevaid makse: elektri, telefoni, maa ja veel paljude teenuste eest. Sedagi saab teha postkontoris. Vanaema ja vanaisa käivad reeglina postkontoris pensioniraha saamas. Ema-isa aga marke, postkaarte, ümbrikke ostmas ja pakke saatmas või saamas.

Kõiki teenuseid pole võimalik üles lugeda. Elu areneb, tulevad uued ja kaasaegsemad teenused. Paljud teist kindlasti ei teagi, et postkontoris on võimalik E-maili saata. Ja internetist Eesti Posti koduleheküljelt www.post.ee oma sõbrale magus kingitus – šokolaad saata. Postkontoris saate minnes sisenete teenindussaali, kus teenindajad lahendavad kõik teie

soovid. Kuressaare Peapostkontoril on kaunis tava. Meil käivad külas õpilased. Nendele tutvustame ka neid ruume, kus post vastu võetakse, sorteeritakse ja arvutitesse sisestatakse. Nii näevad lapsed oma silmaga, kuidas kirjad vastu võetakse, tembeldatakse ja kuidas nad kirjakeerijate postikotti satuvad. Alati tekib elevus, kui lapsed võivad vanavanematele või sõbrale saadetava kirja või postkaardi ise tembeldada. Uhke tunne on sellist kirja teele saata.

Postitöötaja peab olema kiire, täpne ja tähelepanelik. Igat tööd tuleb õppida, nii ka postitööd. Igal aastal selgitatakse välja Eesti parim kirjakeerija, postioperaator ja postkontori juhataja. Algul on võistlused maakonnas, siis vabariiklikud, kus selguvad parimatest parimad.

Postitöötajad armastavad vabal ajal sportida. Toimuvad võrkpalli võistlused, jooksukross, male ja kabe võistlused. Tavaks on saanud iga-aastane jalgrattamatk, mille käigus käiakse postiasutustes, imetletakse Eestimaa kauneid paiku ja loodust.

JAAAN VAINULT

Kuressaare Peapostkontori
tegevusdirektor

KANAEMA

Lõika lahti luugid, et tibud saaksid välja vaadata. Kleebi munapooled kokku. Pesatükil kleebi kinni sisselõiked 1,2,3,4 ja 5 ja lõpuks ühenduskoht 6. Üks tibuga muna paiguta ette, liimi see ülalt ja alt kinni. Teine tibuga muna võiks olla küljel mõne värvilise muna ees.

Lõika saba suleliseks, painuta sisse mõlemad murdejooned, keera saba kaardu ja kinnita liimiga mõlemalt poolt pesatüki lõhikusse kohtadest 7 ja 8.

Tee sisselõige ja painuta alumine nokapool ette. Lükka samast sisselõikest kohale ka noka ülaosa ja liimi kinni kahelt poolt, punktidest 9 ja 10.

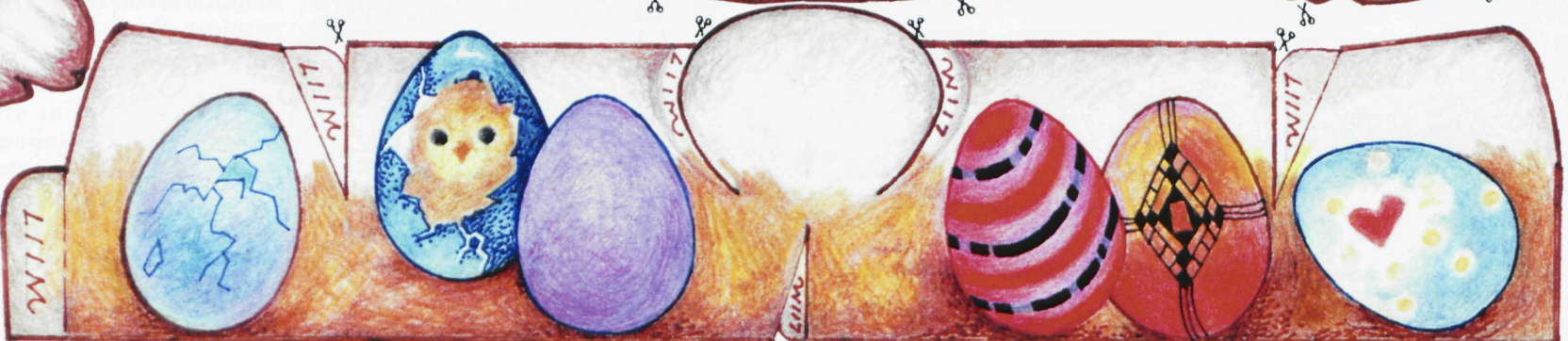
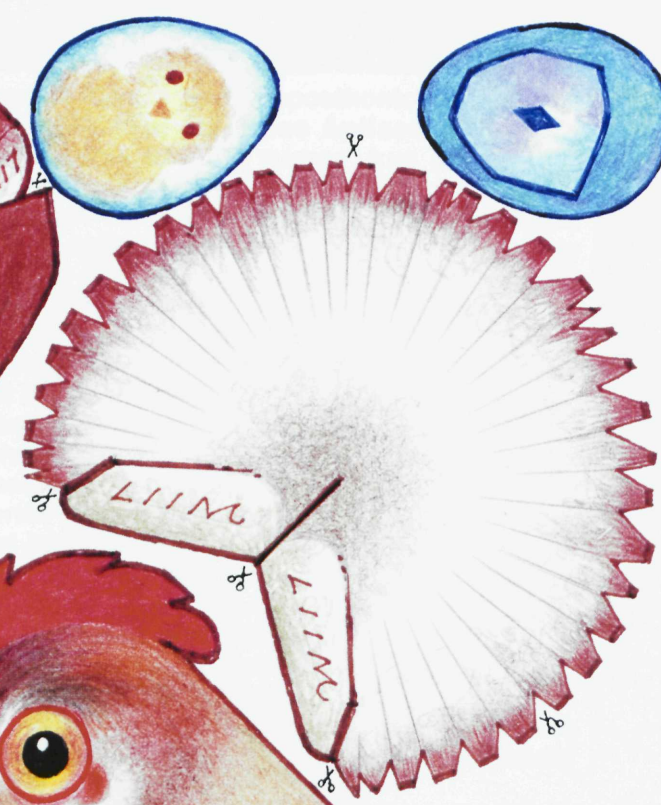
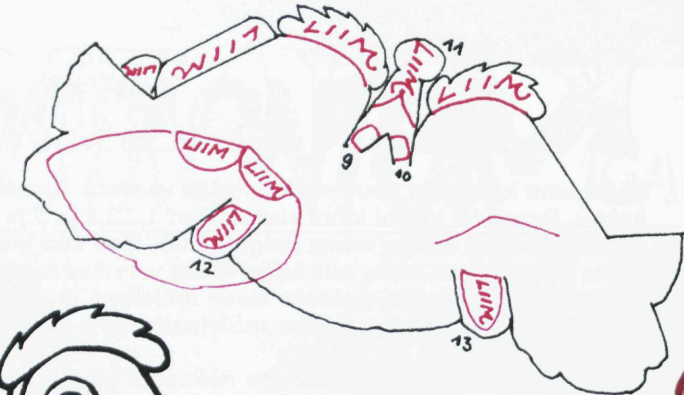
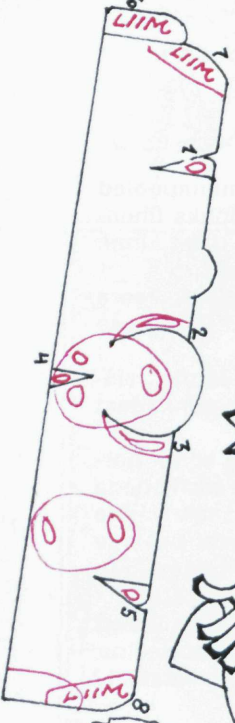
Kata näo keskosa ülemine vaba ots liimiga, aseta selle kohal harjapooled võimalikult täpselt vastakuti ja hoia parema käe sõrmedega kinni. Pane tähele, et nägu jääks noka kohalt kenaks ja siis vajuta teise käe sõrmedega see liimine osa 11 seespoolt vastu pealage tugevasti kinni. Liimi hari kokku. Kui vaja, tee kääridega "iluravi".

Lõika kanaema suleliseks, kleebi kinni sisselõiked tiibadel ja kleebi tiivad kohale. Kleebi kinni selg ja sabapealne.

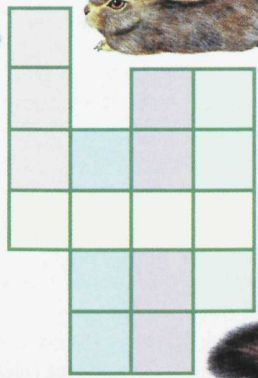
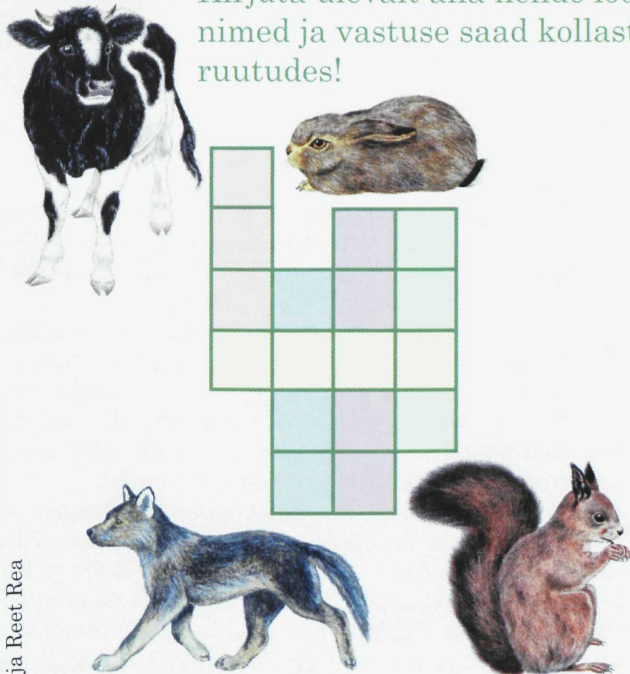
Kinnita kanaema pesale mõlemalt poolt tükikeste 12 ja 13 abil, mis jäävad sissepoole.

EDE PEEBO

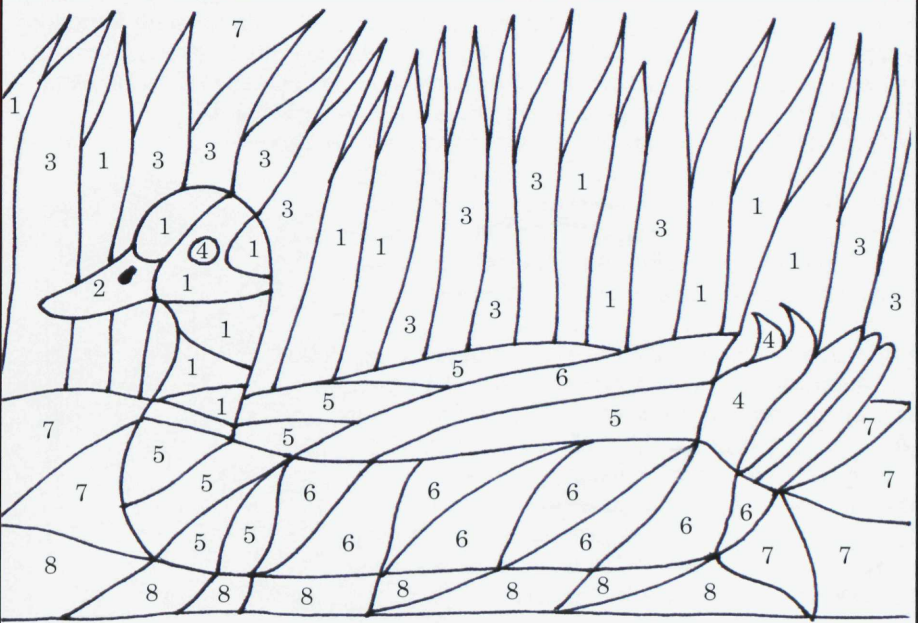

Kirjuta ülevalt alla nende loomade nimed ja vastuse saad kollastes ruutudes!

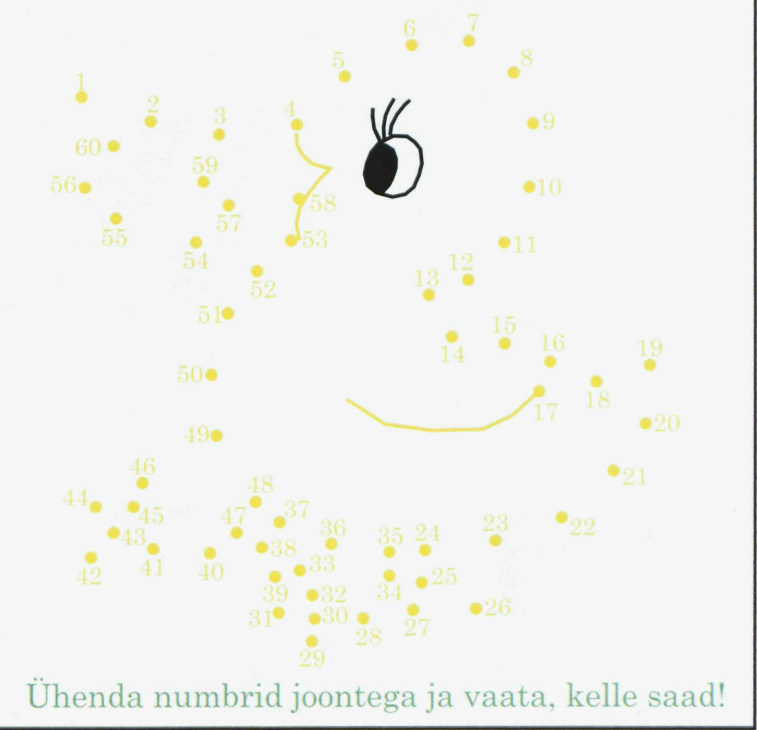

Koostanud Eeva-Liisa Enok ja Reet Rea

Väike tibuke hakkas vihmaussi taga ajama, aga ei saanud kätte, ja ei osanud enam koju tagasi minna. Ehk saad Sina teda aidata tagasi munade juurde?

- 1 - tumeroheline
- 2 - kollane
- 3 - heleroheline
- 4 - must
- 5 - pruun
- 6 - hall
- 7 - helesinine
- 8 - tumesinine

Ühenda numbrid joontega ja vaata, kelle saad!

PERIOODIKA AS
Lasteajakiri
TÄHEKE
Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse aadress:
Pärnu mnt 67a
10134 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel 6 463 697

Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel 6 463 697

Kunstiline
toimetaja
PRIIT REA
tel 6 463 697

Tähekest saab
tellida
faks: 6616 089
e-mail
tell @tallpost.ee
tel 6257319

Trükk
AS Printall
Tatari 64
10134 Tallinn

ESIKAANE
JOONISTAS
ANNE
LINNAMÄGI

Kunstnik Karla

TERE!

Tänane portreeritav (isik, kellest joonistan portree) on minu noor sõber Vello. Tema süsimustade sulgede ja toreda terava noka joonistamiseks valisin musta vedelikku tušši (ära aja segi toreda vihmasasinaga oma vannitoas – seal on dušš), mõned metallist suled, sulepea ja väga peene pintslit. Kaupluses on mitmeid eri värvidega tuši- ja tindipotte. Nendes on väga palju värvainet, neid saab tublisti veega lahjendada. Neil on väga palju erinevaid varjundeid: mustal süsimustast helehallini, punasel sametpunasest õrnroosani, sinisel sügavast meresinisest taeva helesiniseni. See tähendab, et tušid on tundlikud värvid. Just seepärast on tušš ja peen pintsel juba sajandeid Jaapanis ning Hiinas armastatud kirjutus- ja joonistusvahendid.

Tušiga joonistamisel on vaja erinevaid sulgi – metallist ülipeene otsaga terav-sulest laia rohmaka joonega plakatsuleni, sulepead, mille otsa torgata valitud sulg ja väikest nõud tuši jaoks, kuhu sulge kasta (tušipotist tuleb korraga liiga palju vedelikku sulele ja see hakkab tilkuma!). Tušid ja tindid on väga märi- vad, ole nendega äärmiselt ettevaatlik! Ilk sinu pluusivarrukal või pükstel on juba paras õnnetus (kohe vette likku ja pessu!!!), ümberläänud tušipott on tõeline katastroof.

Kui sul kodus "vanaaegseid" sulgi ja sulepead pole, võta tavaline linnusulg või pilliroopulgake, palu isa terava noaga appi ning lõigake tulevane joonistus- vahend otsast teravaks, ligikaudu 5 mm praoke tipu keskele ja töö võib alata. Tuši- ja tindijoonistused pole nii õrnad, kui söe- või pliitsipil- did, neid võib kustutuskummiga nühkida, pilt ei kao kuhugi. Küll aga hoia oma töid vee ja niiskuse eest. Kui sinu tindipotil polnud ingliskeelseid sõnu "permanent" (püsiv, kindel) või "water- proof" (veekindel), võib sinu uhke pilt ühest vee- pisarast ära ujuda ehk lootusetult laiali minna.

Lõpetuseks väike salakirjaõpetus varesepoeg Vellolt: kui märkad ema pesu triikimas, võta tükike paberit, torka oma tore sulg tindist asemel piima sisse ja kir- juta emale nähtamatu kiri. Vii siis endiselt tühja ja valgena näiv paber emale ja palu see ära triiki- da. Kuuma raua all ilmub salakiri nähtavale. Pesu alati oma suled ja joonistus- pulgad ning pintslid voolava vee all hoolega puhtaks, sest tušš kivistub ja piim läheb hapuks.

